డబ్బు

కట్టుకున్న గళ్ళలుంగీ మోకాళ్ళదాకా ఎత్తి బిగించి, పద్మాసనం వేసి ముచ్చటిస్తూ వర్తమానాన్నీ, భవిష్యత్తునీ ఒక్కలాగే బూతులు తిడుతూ అతను లెక్చరు సాగిస్తు న్నాడు, నేనా రైలు పెట్టెక్కేసరికే. అతని చుట్టూ అతని పార్టీ యెనిమిది తొమ్మిది మందున్నారు. జిడ్డు మరకలున్న తన టెర్లిన్ చొక్కా గుండీ పీకకు తగిలేవరకూ వెనక్కి లాగి ఒక చేత్తో రెండో చెయ్యి రాసుకుంటూ, పది మందున్నా ఒక్కర్నే ఉద్దేశించి మాట్లాడ్డం అతని అలవాటు. అతని కళ్ళ కింద పొంగు, అతనికి నిషావస్తువులు నిషేధం లేదంటుంది. అతని జుట్టు మూడుగజాలుంది. అతని గెడ్డం మూడ్రోజులుది. అతను మూడు కాలాల గురించీ త్రికాల జ్ఞానిలా ఒక్క లాగ మాట్లాడగలడు. పోయిన యుద్ధంలో మిలటరీ కెళ్ళి పాడై పోయిన వాళ్ళాగో, లేకపోతే నాలుగుసార్లు జైలుకెళ్ళి బాగు పడ్డవాళ్ళాగో వున్నాడు "అన్నా" అని పలకరిస్తే, "ఏం బామ్మ రిదీ" అని పలికే రకంలా, చూస్తేనే నమ్మకూడ దన్నట్టు న్నాడు. అతనికి 45 సంవత్సరాలు వుండొచ్చు.

ఈలోగా ఒక కుర్రాడు– అతని పార్టీవాడై– రైలు పెట్టెక్కి అతనికి రెండు బీడీకట్ట లిచ్చేడు.

అతనా కుర్రాడివేపు శపిస్తున్నట్టు చూసి "నీలాంటి దాన్నే(నా అవతలీదికెళ్ళి అగ్గిపెట్టె తెమ్మంటే ఆర్నెల్ల కడుపుతో సహా తిరిగొచ్చిందట! లేకపోతే యింతసేపట్రా లంజికొడుకా! ఒక బీడికట్ట తెమ్మంటే?" అని ఆప్యాయంగా ప్రశ్నించేడు.

కుర్రాడు "ఒకటి కాదు గురూ! రెండూ" అన్నాడు నవ్వుతూ.

"అన్ని తెలివి తేట్లుండబట్టే(నా లారీ క్లీనరయ్యేవు. ఎక్కడ సస్తే సచ్చేవ్‌గాని 'టీ' లేవీ?"

"తెస్తున్నాడు గురూ" అని ఆ కుర్రాడంటూ వుంటే ఒక 'టీ' కుర్రాడు ప్రవేశించి వాళ్ళ పార్టీ అందరికీ 'టీ'లు అందించేడు.

అతను 'టీ' చవిచూసి, చప్పరించి, మిగతా 'టీ' అంతా గడ గడా తాగేసి కిటికీలోంచి తుప్పని ఉమ్మి "సిస్సీ! ఇంతకంటే కిరస నాయలునయం. ఏటీ 'టీ' తాగితే సిన్నప్పుడు తాగిన ఆవఁదం కూడా బైటికొచ్చే సేట్లుంది" అంటూ గ్లాసు పక్కవాడి కందించాడు.

అతని మాటలకి అంతానవ్వేరు. దాంతో అన్యాయం కేసు గెల్చిన ప్లీడర్లా అతను రెచ్చిపోయేడు.

'ఒరే అబ్బాయ్! ఈ 'టీ' లో టీయాకు లేస్తాడా, ఎంగిలాకు లేస్తాడ్రా మీ ప్రొప్రైటరు" అని 'టీ' కుర్రాడ్ని అంతా సెకెండేండు బతుకులు. ఎక్కడ సూడు, సవకబారు వస్తువులూ, నాసిరకం మనుసులేను.

"నా సిన్నప్పుడు సూడు; గాందీగార్లాటోడు ఒక స్టేటిమెంటి చ్చేడంటే అటు లండన్నించిటు లంకట్రేవ్వరకూ ఎవుడికి అరదం గాక గడగడ్లాడిపోయివోరు, తెలీజెప్పమని మళ్ళీ ఆ బాబు కాడికే ఎల్లీవోరు. మళ్లీ అలాటోడే నెహురూ. ఎనక జెనమలో పూజ తక్కువై మన్లో పుట్టేడుగాని లేకపోతే అమెరికాలో పుట్టాల్సి నోడు. ఆ ఆబు యిదేశాలెల్తే ఏటి సేసీవోరో ఎరికా? ఎత్తుకొని నెత్తి కెక్కించుకునేవోరు. కాళ్ళుకడిగి నీళ్ళు జల్లుకునేవోరు. ఇంకాదాళ్ళసంగత్సరేసరి. రోడ్ల కెగబడి పోయీవోరుట. ఆ బాబు సిన్నతనంలో ఓ పాలి రష్యా ఎల్తే ఏటైందో తెల్సా? మాకు రాజు లేడు. రాజులాగు న్నావు మాకు రాజున్నేసుకుంటావఁని అక్క డోళ్ళు బతిమిలాడ్డా, ఆ బాబొచ్చీసేట్ట. మనిసంటే అతగాడు మడిసి. బంగారం కడ్డీ; ఇనప గుండు.

"అంతెందుకు. నా సిన్నప్పుడు పంచాయితీ పెసిడెంటు పంతుల్లేడూ? చూస్తే పది జనమల పాపాలు పోయీటట్టుండే వోడు. ఇప్పుడూ వున్నారు, పెసిడెంట్లు మనకి! ఏం నాబం? పొట్టకొస్తే మాంసం ముక్కల్తప్ప అచ్చరం ముక్కుండదు. నోరిప్పితే సరేసరి. పుప్పిపల్లూ, కొండనాలుకా తప్ప మాటపెగల్దు" అంటూ అతనక్కడితో ఆగి, పక్కనున్న బీడీ కట్టలోంచి ఎంచొక బీడీ తీసి, దాని రెండో వేపు నోట్లో పెట్టుకొని, శివుడు శంకం వూది నట్లు వూది, మళ్ళీ సన్నవేపు నోట్లో పెట్టుకుని, అంటించి, గట్టిగా దమ్ము లాగాడు. కాని పొగ సమంగా రాలేదు. వెంటనే బీడీ కిటికిలోంచి విసిరేసి "యిన్ని కన్నాలున్న బీడీ ఎపుడు కాల్చా(నా బాబూ! బీడీకి కన్నాలు, బేంకు యినప్పెట్టి క్కన్నాలు. బడ్జట్టుకి కన్నాలు, ఎగిరే ఇమానం యింజన్లో కన్నాలు. అంతా కన్నాల బతుకులై పోనాయంటే నమ్ము.

"నా సిన్నప్పుడు అణా యిచ్చి బీడీకట్టిమ్మంటే అర్ధణా తిరిగి చ్చీసీవోరు. కట్టసించి బీడీ యెలిగిస్తే సారామీదికే పోయీదికాదు మనస్సు. అర్ధణా యిచ్చి కాఫీ తాగితే యిలా యెలా గుండే దనుకుంటావేటి? కాక్‌టెయిలుందే, కాక్‌టెయిల్లాగుండే దంటే నమ్ము. ఇంతకీ ఈతకల్లు, ఎమోనియా సారా తాగే మీ కేటి తెలుస్తాదిలే కాక్‌టెయి(లుసి!

"నా సిన్నప్పుడు అణా యిచ్చి ఈ సొరకాయలు కొని యిలా పొయ్యిమీదెట్టేసరికి ఎన్నైపోయావి. ఇప్పుడో! రూపాయిన్నరిచ్చి యీ సొరకాయలుకొని పొయ్యెక్కిస్తే పొయ్యారిపోద్ది. మొన్నే టైందో ఎరికా? మా యాడది మాంసం వండి అన్నానిక్కూకొని, తినకుండా లెగిసిపోనాది. 'ఏటే పిల్లా మాంసం ఒగ్గేసినావ్' అన్నానో లేదో, తాసుపాంలాగ తోకమీదనెగిసి 'ఇది మేకమాం సవాఁ? మోటారు టైరుముక్కా? మా గొప్పమాంసం తెచ్చేవుగాని వల్లకుండు' అని కళ్ళెర్రజేసింది మళ్ళీ దానికి మాంసవంటే ఎంతిష్టమో తెల్సా? ఎప్పుడోపాలి నన్నే తినేస్తాదేమో ననిపిస్తాది.

"ఇప్పుడంతా డబ్బు గురూ! డబ్బు! ఇలువైన సరుకెవురికీ వొద్దు. ఇక మనిసి యిలువ అసలేవొద్దు.

"డబ్బు సూపితే చాలు. ఈదిలో కోతాడుద్ది. ఇంట్లో ఆడది కోతిలాగాడుద్ది. డబ్బుంటేసాలు, కార్లు కొనొచ్చు. మేళ్ళుకట్టొచ్చు. దేఁవుఁడెదురు తిరక్కపోతే ఏ సెయిర్మేనో, ఎమ్మెల్యో కూడా అయిపోవచ్చు.

'నీకు డబ్బుంటే, నీ కొడుక్కి బంగార బొమ్మలాంటి కోడలు బంగారం సంచుల్తో వస్తాది. నీ కూతుర్ని గొప్పోడెవడో కట్నం నేకుండా పెళ్ళి సేయిస్సుకుంటాడు. నీకొడుకు తరుదుఫారం ఎందుకు దాట్నేదనడగరు. నీ కూతురు ముందటేడు అచ్చమ్మా స్పర్తిల్లో ఎందుకు జేరిందనడగరు. నీ బామ్మర్దికర్రి మంత్ర సానిముండ నెందుకు పీక పిసికి సంపేశాడనడుగరు. నీ వొంశం వద్దు, నీ గుణం అసలేవద్దు. నీ సదువేటనడగరు. నీ డబ్బు కావాలి పెపంచానికి. ఆకిరికి దొంగ నల్లమందు హోల్సేలు యాపారం నీ దేననికూడా పట్టించుకోరు.

"ఇంతెందుకు. ఈదిలోకెళ్ళు. ఎల్లి, రూపాయల సంచీ గల గల్లాడించు. నీ పక్క నెంతమంది సేరుతారో సూసుకో.

నీక్కారమ్ముతా ననొకడొస్తాడు. నీ కిల్లు అమ్ముతా నని మరో డొస్తాడు. నీకు వొళ్ళు అమ్ముతానని పది మంది వొస్తారు. మళ్ళీ ఆళ్ళు సూద్దానికెలా గుంటారో తెల్సా? రావణాసురిడికింద ఏడుస్తున్న సీతమ్మోర్లలా గుంటారు.

"యింతెందుకు; పదిమందిలో పోలీసోణ్ని పబ్లీగ్గా సెప్పట్టు క్కొట్టి పది రూపాయల్నోటు ఆడిసేతిలో పెట్టు. నువ్వూ, ఆడూ ఏదో లెంపకాయలాట లాడు కుంటున్నట్టు నవ్వేసి ఎల్లిపోతాడు.

"తిరపతెల్లు. కాని రైలు దిగక. దిగకుండానే ఎంకటేస్స గుడి గుడేవుతిరిగి డబ్బుసూపీ ఏడుకొండలూ ఒక్క బిగిని గంతేసి నీవొళ్ళో వాల్తాడాస్వామి"

"ఈ రోజుల్లో పాకీవోడు మొదలుకొని పరబ్రహ్మం వరకు, డాక్టరుబాబు మొదలు డాఫర్నాయాల వొరకూ అందరికీ ఒకటే కావాలి. ఏటనుకున్నావ్? డబ్బు!"

"నీకు డబ్బు నేకపోతే నువ్వుగాంధీ గార్లాటోడివైనా నీ మొకంమీద ఉమ్మమన్నా ఉమ్మరు. గాంధీగారైనా– మొదట్లో అమాయకం రోజులు గాబట్టి బతగ్గలిగేడు గాని ఈ మాయదా ర్రోజులొచ్చేక బతకనిచ్చినారా! కాలిసి సంపేసినారుగాని– ఆ బాబుకే యింత డబ్బుండి లంచవిఁచ్చి పదిమంది పోలీసోళ్ళని సుట్టూ ఎట్టుకుంటే సచ్చిపోయావోడా? ఆ బాబుని సంపేసీవోరా?

ఈ డబ్బుదగ్గర మనిసిని మనిసి నమ్మదు. పెళ్ళాన్ని మొగుడు నమ్మడు. పిల్లని తల్లి నమ్మదు దేశాన్ని దేశం పొట్టనెట్టీ సుకుం టాది. నామాటబద్దమైతే ఈ పాలెల్లి మీయాడదాన్ని దానమ్మ గోరిచ్చిన ఆరెకరాలమ్మేసి నీకు సెకండేండు టాక్సీ కొనిపెట్ట మను. అది ఈ రేత్తిరే నీ సావగుడ్డ ఈదరుగుమీద పారీబోతే నన్ను నంజకొడుకని పిలు.నేను పలుకుతాను. ప్రోనోట్లేకుండా పదొందలు అప్పియ్యమని నీ తమ్ముణ్ణి ఈఏలే అడుగు. ఆ సాక్కుకి (shock) ఆడు సచ్చన్నా పోతాడు, నేకపోతే నిన్ను సంపేనన్నా సంపేస్తాడు.

"రెండు పిట్టలు కలిసుంటాయి. రెండు పుల్లు కలుసుకుం టాయి. కానిద్దరు మనుషులు కలుసుండరు, డబ్బు సంవందం ఏంవీఁనేకపోతే"

"డబ్బుదగ్గర న్యాయం నేకపోతే మసైపోతావు. నువ్వులారీ నడుపుతే రిటన్లో లోడేం లేదని నీ ప్రొప్రైటరుతో అబద్దం సెప్పకు. నువ్వు పంచదారమ్ముతే కాయి తానికి కాణీ పుచ్చుకోకు. బియ్యం అమ్ముతే రాళ్ళు కల పకు. పాలమ్ముతే నీళ్ళు కలపకు. యాపారం చేస్తే దొంగలెక్క ర్రాయకు. అలాసేసి వచ్చేఏడు నీ ఎడ్రసు నీకు తెలుస్తే నాకొచ్చి సెప్పు. నీ కిల్లుండదు. నీ భూమి సావు కారుది. నీ పెళ్ళాం నీ కొల్లదు. నీ కుక్కే నిన్ను కరుస్తాది. నీ వప్పుల్తీర్చనేక నూతిలో గెంతి నరకానికి పోతావ్! పోతే పోతావు డబ్బులేనెదవ్వి. నా ఏడుపల్లా నుయ్యి మాకు పనికిరాదనే" అని ఆగేడు.

చుట్టూ వున్నవాళ్ళు ఆలోచనల్లో పడ్డవాళ్ళలా మాట్లాడకుండా వూరుకున్నారు. కాని వాళ్ళలో ఒకడు "అయితే డబ్బుకోసం ఏ పీకన్నా కోసిమంటావన్నమాట" అన్నాడు.

"ఆ తప్పుడుమాట నా కంటగట్టబోకండొరె. నాకు పరమ సయ్యం. అసల్నాకు డబ్బంటే యిష్టవఁని ఏ నంజికొడుకు నీతో

సెప్పింది? కట్టుకున్నా కొగ్గకూడదని మాయాడదాన్తో వుంటున్నాగా న్నేకపోతే ఏనాడో సన్నాసినై పోయుండే వోణ్ణి. నా నసలు ఋసిలాంటి మడిసిని.

“ఇంతకీ కళ్ళారా మా డాౖక్టుబాబుకత సూసేక్కూడా డబ్బుకి లొంగిపోమంటా్రా బావుల్లారా” అని మూడు నిలువుల నిట్టూర్పు భూమిలోకి గుచ్చి ఆగేడు.

“ఎవు్రా డాౖక్టు? ఏమాకత” అని పంచతంత్రంలో రాజు కొడుకుల్లా చుట్టూ వున్న వాళ్ళు అడిగేరు.

“అయితే సెప్తా నినుకోండి” అని బీడీకట్టలోంచి ఒక బీడీ ఎంచి, ముట్టించి, బీడీ కంపెనీవాడి తల్లీ, పెళ్ళాల శీలం శంకించకుండా కథ ఆరంభించేడు: “నేను మీ ఊ్ౖరాకముందు ఎక్కడుండే వోడ్నో తెల్సా?...లో. అక్కడో పెద్దాస్పత్తిర్లో పన్జేసేవోడ్ని. పెద్దాస్పత్తిరంటే జనరలాస్పత్తిరనుకునేరు. జనరలాస్పత్తిరి కెల్తే పేషెంటుకి తోడెల్లినోడు ముందు సస్తాడు. ఆ ఏనక పెషెంటు సస్తాడు. అది కాదు మాయాస్పత్తిరి. మాది ‘పంకజం నర్సింగ్ హోమ్’. ఆ వూరికొండపక్కని సం్ౖరాని కెదురుగా వుండేది.

“ఆయాస్పత్తిరికి తొలీసుట్టు నౌకరీకెల్లి రిచ్చాదిగి, దాని కాంపౌండు గోడ సూసేసరికి గుండె సల్లబడిపోనాది. తొల్సుట్టు సెంట్రల్ జైలు గోడ సూసినప్పుడలాగే అనిపించిందొరే. లోన కెల్లబోతే గేటుకాడ గూరకావోడు గెంటేబోనాడు. ఆకిరికి నా కాయితాల్సూసి ఒగ్గేసినా డనుకో.

“గేటుదాటి లోన కెల్ల బొయ్యేసరికి కళ్ళు ఝుమ్మన్నాయనుకో. అదేదో పెద్ద హోటేల్లాగో, సినీమా కంపెనీలాగో వుంది గానీ ఆస్పత్తిర్లాగ నేదు. గేటు దాటగానే ఎకరాలెకరాల పూల తోట; సొరగంనుండి రతనాలు రాలిపోయినట్టు ఆటి పువ్వులు.

“ఎన్నెలరేత్తిరి పువ్వుల మొక్కల పక్కన సిమ్మెంటు బెంచీమీద కూచుంటే జౌత్కానా నీల్లు సల్లగా తుంపర్లా బడుతూ వుంటే నా సాఁవిఁరంగా...సస్తే యీ ఆస్పత్తిరిలోనే సావాలనిపిస్తాది.

“ఇంకాస్పత్తి రెలా గుంటాదనుకుంటావేటి? దాని కోవా రంగు గోడలు సూస్తే కొరుక్కుత్తి నెయ్యాలనుంటుంది. దాని నేల్లో నీ ఎదవమొకం సూసుకు గెడ్డం గీసుకోవచ్చు. ఆస్పత్తిరి ఆరంతస్తులు. ఆపరేసనలన్నీఆరో అంతస్తులో; మిగతా అంతస్తుల్లో అన్నీ స్పెషల్ వోర్డులు, కిందంతస్తులో ఆఫీసూ, కన్సల్టీషను రూమూ, కంపౌండర్ల గదీనీ.

పేషెంట్ల కిచ్చీ గదు నెలా గుంటావేటి? దేనికీ బైటకెల్లక్కర్లేదు. ప్రతీగదికీ బాత్రుమూ, లెట్రిన్లుంటాయి. ఆయాస్పత్తిరిలో ఒక హోటేలు, ఒక మందుల్సాపు, ఒక మామూలుసాపు, ఒక పుస్తకాల్సాపు, ఒక బీడీకొట్టు అన్నీ వున్నాయి. ఒక బయస్కోపూ, బట్టల్సాపూ లేవన్నమాట గాని, నేకపోతే అదో సిన్నూరేననుకో. ఆ యాస్పత్తిరి యింటిపన్ను యిరవై వేలు. కరెంటు కరుసు మూడు వేలు.

“ఇంకాస్పత్తిరి కొచ్చేవాళ్ళెలాటి వోళ్ళనుకుంటా వేటి?

“పీకలవరకూ లంచాల్తినీ పెద్దుద్యోగులు. నీ యమ్మసస్తూంటే నీ పెళ్ళాంపుసై అమ్మించేసి నీకు పదిరూపాయల మందు యిరవై కమ్ముతారే అదిగో అలాటోళ్ళు; యీఏల కడితే రేపు కొట్టుకుపోయ్యా బ్రిడ్జిలుకట్టే కంట్రాక్టర్లు; రేత్తిరికి రేత్తిరీ షిప్పుల్లోంచి బ్రాందీ, నల్లమందూ దింపి బంగారమ్మేళ్ళు కడతారే ఆళ్ళు; అంతా అలాంటోళ్ళే ఆ యాస్పత్తిరి కొచ్చేది.

“పల్లెటూరి నాయుడి నాలుగో పెళ్ళాం తన సైజు కుర్రాడితో పట్నవాసంలో వుండడానికి లేని జబ్బు సెప్పి మా యాస్పత్తిరిలోనే వుండేది. కలకటేరు పెళ్ళాం కానుపుమాకాడే ఎప్పటికీ సవఁర్తాడని సూపరెంటు కూతురు ఆపరీసనూ మాకాడే.

“అంతే కాని నీలాటాల్నాలాటిబీదెదవలురా రక్కడికి. అలాటోడెవడైనా మతిసెడి వచ్చేడో, గేటుకాడ గూరకావోడు, గేటుకాడే పీక పిసికి సంపేస్తాడు.

“ఒక మా బాబంటావా? ఎప్పుడూ ఎవరితోనూ మాట్లాడ్డు. అచ్చు సినీమా హీరోలా గుంటాడు. పెదాలమీద సిన్న పావులా అంత సిరునవ్వుతో ఎవురొచ్చినా సరే మూడు మాటల్తో ముగించి పంపేసేవోడు. ఈ బాబు ఆస్పత్తిరిలో ఆడే మాటలన్నీ ఇంగ్లీసూ తెలుగూ కలుపుకుంటే రోజుకి అరవయ్యేం టాయి. ఆ బాబెప్పుడూ నవ్వడొరే. (ఎప్పుడూ నవ్వని మొగాడ్నీ’, ఎప్పుడూ ఏడని ఆడదాన్నీ నమ్మకూడదంటారు.)

“ఆ బాబు కింద ఆడోళ్ళతో సహ ఆరుగురిసిస్టెంట్లు, మూడు పుంజీల మంతర్సాన్లు; యిక నర్సులూ, వార్డుబోయిలు సంగతి సెప్పక్కర్లేనేలేదు” అంటూ అతను మరో బీడీ అంటించడాని కాగేడు.

“యింతకీ నీ కేటుద్దోగం ఆ యాస్పత్తిరిలో” అని అడ్డు తగిలేడు ఒకడు.

"షాపుర్... పేరుకే డ్రైవర్నుగాని డాట్రుబాబుకి చెక్రెట్రీలాటో డ్డనుకో. నాతో సెప్పందీ ఆ బాబేపనీ సేసీ వోడుకాదు. పొద్దుటేల ఇంటికాడ్నుంచి ఆ బాబు నాస్పత్తిరికి కారులో తీసుకొస్తూ వుంటే ఆ ఏల ఏ ఆపరేసనుసేస్తాడో, అదెంత కష్టవోఁ, ఆ ముందట్రోజు పేషెంటు ఎందుకు సచ్చిపోయాడో, అన్నీ సెప్పేవోడు. అసల్నాకు డాట్రు పన్నేర్పుతానని బతిమిలాడీవోడు. అప్పుడ్నేరుసుకున్నా బాగుండేది. ఇప్పుడీ నారీ డ్రైవరుద్యోగం తప్పిపోయీది.

"ఆ బాబెంత మంచోడనుకుంటావేటి? రెక్కల్లేవు గాని దేవుఁ ళ్ళాటోడు. ఆ బాబు సెయ్యేసీసరికి వొళ్లు సల్లబడిపోవాల నూటారు జొర వున్నోడికి. ఆ బాబు సూప్పడేసరికి ఎవరన్నా సరే– ఆకరికి మన లారీ కంపెనీ పొప్పరైటరు ముండ దురగమ్మలాటిదైనా సరే కనీవాలిసిందే.

"ఇంకా బాబు వొయిద్దె మంటావా? ఇవరించడం నా తరం కాదు. పేషెంటుకి ఆకలేస్తే మందు, ఆకలెయ్యకపోతే మందు, నవ్వొస్తే యిండీషను, ఏడుపొస్తే యిండీషను. పిల్లలు పుట్టడాని కాపరీసను, పుట్టుక పోడాని కాపరీసను. ఆ బాబు కాడ వొ యిద్దెం లేని జబ్బు లేదుపో!

"ఇక మడిసంటావా? సూస్తే యముడుకూడా యెనబోతు దిగిపోతాడు. సచ్చీ ఎదవకూడా సావడం మానేస్తాడు. ఎంతటోడి కన్నా ఆ బాబుని సూస్తే హడల్!

"ఆస్పత్తిరి గేటుకాడ, కేడిలాక్ కారెనకసీట్లోంచి దర్జాగా దిగి, గేటుకాడ గూరకావోడి సలా వందుకోకుండా ఆస్పత్తిరిలో నడిసెల్లిపోయీ పెద్దపుల్ని నువ్వెప్పుడైనా సూసేవా? అదుగో, అలా సూసివో రతన్నంతా. ఆస్పత్తిరి కొస్తూవుంటే; ముందురేత్తిరి మూడు పురుళ్ళుపోసిన మంతర్సాని ముండకూడా హుషారు గుండేది అత నొచ్చేసరికి.

"ఆ బాబుకి పెళ్ళయిందా" ఎవరో అడిగేడు.

"నువ్వల్లకుండారే. నేకపోతేకీళ్ళిరిసేసి కిటికీలోంచి సిరీగల్ను. సుట్టపీకంతున్నావ్, నీ కెంత తొందర్రా నంజికొడకా? కత సెప్పడం రాస్సరిగదా, యినడం కూడా రాదు మనెదవలకి.

"పెళ్ళయిందిరాబాబూ, అయింది మాఅమ్మగోరెలా గుంటార నడగవేం? బంగారబొమ్మ; రతనాల రాసి; ముట్టు గుంటె మాసిపోద్దేమోనన్నట్టు పింగాణీ బొమ్మలా గుండీది. ఆ యమ్మ దాహం పుచ్చుకుంటే గొంతులో నీల్లు కనిపించాలన్న మాట.

"ఆ యమ్మ కూకున్నసోట తవ్వితే రతనాల గనుండవొలసిందే.

"ఆయమ్మ సెయ్యిపడితే గొడ్డుటావుగూడా సూలుకట్టెయ్యాలి.

"ఆయమ్మ సూప్పడితే నువ్వుకూడా యీమానం డైవరువై పోతావన్నమాట. ఆయమ్మ రాములోరి కాలంలో పుట్టింటే, సీతూసికి రావణాసురు డెల్లకపోయీవోడు.

"అంతందం నా జనమలో సూళ్ళేదురా బాబూ! నేను ఆయ మ్మని సూసిన కళ్ళతో మీ దయిద్దరం మొకాలు సూసి, ఆ యమ్మని కూకుండబెట్టి కేడిల్కారు నడిపిన్నేను, బ్రేకుల్లేని దురగమ్మలారీ నడుపుకోవా ల్సొచ్చిందంటే అంతా నా కరమరా, బాబూ! సారా అమ్ముకున్నాళ్ళో సోడా లమ్ముకున్నట్టున్నాదంటే నమ్మునా బతుకు.

"నా నారికాడ నౌకరీక్కుదురుకుండీసరికే ఆరికి మూడేళ్ళ బ్బాయి, ఆ తరువాత యింకెవరూ లేరు. యింకుండకుండా ఆయమ్మకి ఆపరేసను సేసేరట ఏదో జబ్బు సేస్తే.

"యింకబ్బా యెలాగుండేవోడంటావేటి? మన నరసిమ్ములు బడ్డీకొట్టుకాడ బాలకిష్టుడి బొమ్మలేదూ? అదుగో అలా గుండే వోడు, గిరిజాల్తో! బంతులంత బుగ్గలమద్దిల; ముప్పావించీ మూతి; యిదుగో యింత ముక్కు; పాల తెలుపు; నవ్వితే ముత్తేల వోన పడ్డట్టుం దేది. యిదిగో ఈ సేతుల్తోనే పెంచేను.

"కుర్రోడు ఎంత సురుకంటావేటి! ఆ రేళ్ళొచ్చీ సరికల్లా నా ఒళ్లో కూకుని కార్నడిపీసీవోడు. సదువుతున్న దొర్లబళ్లో పస్టు పెయిజులన్నీ ఆ బాబువే.

"ఆ డాట్రుబాబుకి నానంటే ఎంత దయా! ఎంతబిమానం! ఏం పండుగొచ్చినా... ఆకిరికి పీర్లపండుగొచ్చినా సరే "యిందరా ఎంకటేశా! ఈ పది రూపాయలూ పట్టుకెళ్ళి పిల్లల కేదన్నా కొనిపెట్టరా...." అనిచ్చేవోడు. నాకు పిల్లల్లేరనీ, మా యాడ దాన్నేత మూడు ముళ్ళూ ఏసిన్నేనుగాస్సరికదా, మూడు కళ్ళున్న యీశ్వరుడుకూడా కనిపించలేడనీ, ఆ బాబు కెన్నిసార్లు సెప్పినా గేపక ముండేది కాదు.

పొద్దు న్నేనిమిది గంటల కాస్పత్తిరి కెల్తే మళ్ళీ రేత్తి రెనిమిది గంటలకే తిరిగి రావడం. యీలోన చేతుల్నిండాపనే. నూర్రూ పాయల్నోటూ, నూరిన కత్తులూ పట్టుకుందుకే పుట్టే డా బాబు. రేత్తిరింటికొచ్చి తాన్నవాఁడి అమ్మగారి కెదురుగా కూకుంటే సాలు ఆ బాబు మొహం లారీ లైట్లాగెలిగిపోయీది. ఆ య మ్మంటే అతని కంతపేమ".

"తాగీవోడా మీ డా(ట్రు?" ఎవరో అడ్డుతగిలేరు.

"ఎవడ్రా నువ్వు? రాములోరి పుట్టిన్రోజుకి, రహీం సాయిబు తద్దినానికి ఏట్రా సంవందం? ఆ బాబు తాగితే నీకేం? తాక్కపోతే నీకేంరా? ఔన్రా, తాగీవోడ్రా! తాగీ వోడు. నీలా బెల్లం సారా మట్టుక్కాదు. ఆ బాబు తాగీబుడ్లు సూస్తేనే, పువ్వులు గుచ్చి టేబిలు మీద ఎట్టుకోవాలనిపిస్తాది. అంత బావుంటాయి. యింకాటి కరీదు యింటే గుండె పగిలిసస్తావ్. వల్లకుండు. కద సెప్పని.

"యింత మంచోడైనా ఆ బాబు కొకటే లోపం. సెందురికి మచ్చున్నట్టు. బీదోళ్ళంటే గిట్టదు. దరమం అసలెరుగడు. అతన్తో పోలిసి సూస్తే మన దురగమ్మ నాలుగు సేతులున్న దరమదేవతే ననుకో. ఆ బాబెదుటే ముష్టోడు పడి సస్తూంటే అరౌన్సు మంది య్యడు. అణా దరమమియ్యడు.

'ఆ బాబు జనమలో ఏదో రహిస్సెం వుండుంటాదనీ, ఎప్పుడో బీదోళ్ళ సేత కండుజెల్ల తినేసుంటాడనీ అనుమాన మేసీది. ఆకిరికి ఎలాగై తేనేం పట్టేసే నా రహిస్సెం.

"ఆ బాబూ, మా యమ్మగోరూ మేనత్త మేనమాం పిల్లలట. సిన్నప్పుడు ఒక టేబిలుకాడ తిని, ఒగ్గదిలో పడుకుండేవోరట. సిన్నప్పట్నుండీ ఒకళ్ళ నొకళ్ళు పెళ్ళి సేసుకుందా రనుకుండీ వోరట. ఆళ్ళ పెళ్ళి మొదట్లో ఆళ్ళ పెద్దోళ్ళకి యిష్టమేనట.

"కాని మా బాబు పరీచ్చై (పేక్టీసు పెట్టేసరికి అత నాస్తంతా అరించిపోయిందట. అతని తండ్రి తనాస్తంతా పందెపు గుర్రాల తోకలకీ, పట్నపుసానుల కోకలకీ ముడెట్టేసి సచ్చిపోనాట్ట ప్రాక్టీసు పెట్టబొయ్యేసరికి పకీరై పోనాట్ట. మా బాబు, అతగోడి మేన మాంకి ముప్పైలచ్చలాస్తుందిట. 'నాలా ముప్పైలచ్చలాస్తి నేకపోతే పోనాదిగానీ, మూడుకాన్లు కరీదు సెయ్యవ్. నీ కెలాగిచ్చేది పిల్లనీ' అనేసేట్ట మా బాబుతో. అప్పుడు మా బాబు "మూడేళ్ళు లయమియ్యి. మూళ్ళచ్చలు పట్టు కొస్తే పిల్లనియ్యి. నేకపోతే నీ కూతుర్ని నీ కిష్టమొచ్చినోడి కిచ్చి పెళ్ళి సేసియ్యి. నేనొచ్చి అచ్చింత లేస్తా,' అని బతిమిలాడి మూడేళ్ళుటయంపొంది కత్తి పట్టి (పేక్టిసు పెట్టేట్ట.

మొదట మూణ్ణెల్లూ మూణ్నాల పరక రాక పోయినా, తర్వా తందుకుందా బాబు రాశి. ఆ మూడేళ్ళూ ఆ బాబు నిద్దరే పోనే దుట. అసలన్న వేఁ బోంచెయ్యలేదట. లచ్చమీద లచ్చలారి జించి పారీసీట్ట. మూడేళ్ళూ అయ్యేసరికి 'ఇదిగో, మాఁవాఁ! మూళ్ళలచ్చలమీద మరో అరలచ్చ మిగల్చేప్పేను యిప్పు డేటం టావ్? అని మా యమ్మగోర్ని పెళ్ళాడేసేట్ట.

"కాని ఆ మూడేళ్ళలో పట్టుకున్న దన దాహం. మరిడమ్మకు పట్టుకున్న రకత దాహంలా, మన దురగమ్మ కూతుర్ని పట్టుకున్న తురకదెయ్యంలా మరొగ్గ లేదా బాబుని. లచ్చిందేవికి తన బతుకు బలిచ్చీసినా డనుకొ.

"యిలా గుండగా మూడేళ్ళొద్దిప్పటికి. ఆ ఏల దసరా దసిఁ విఁ. ఆ బాబు (పేక్టిసెట్టిం దాపొద్దే. రేత్తిరి కింట్లో పెద్దపారిటీ ఏర్పాటు సేసినాడు. ఆ మద్దేన్నం రెండయ్యా వరకు పన్జేసి కారెక్కి 'మరి మద్దేన్నం రావద్దు పోనీరా ఎంకటేశా. అన్నాడు. నేను కారు లాగించి. కారంటే కారా రెక్కల్లేవుగాని గాల్లో ఎగిరిపోద్దనుకో. అసల్దానింజను యిమాన పింజనట– నాకు గేటు దాటించ బొయ్యేసరికి అడ్డంగా రోడ్డుమీద లారీ వస్తే గేటుదాటి కారాపేసేను. గూరకావోడు గేటేసేడు. నాను గేరు మారసబోతూ వుంటే పరిగెత్తుకొచ్చే డొరే ఓ జాలడోరు. మని షెలాగున్నాడనుకున్నా వేటి? గట్టునబడి మొన్నటిపొద్దు సచ్చి పోయిన నల్ల సేపలాగున్నాడు. ఆడు నిలబడుంటేనే బతికున్నా డనుకుంటాంగాని పడుకోబెడితే సచ్చిపోయే డనుకుంటాం.

"ఆడి వొంటికి గోసీ తప్ప ఏట్నేదు."

"కంటిని సీకటి తప్ప మరేట్నేదు."

"బాబూ! డా(ట్రుబొబూ! రచ్చించు, రచ్చించు, పిల్లోడు సం (దంలో పడిపోనాడు. అల్లదిగో మావోళ్ళు మోసుకొస్తున్నారు. బాబ్బాబు! యింటి కెళ్ళిపోకు; రచ్చించు" అని కారు కద్దం పడ్డాడు.

"ఈడి నెత్తిని భేడకాసెడితే, అణాపరక్కి ఎవుడూ కొండు, యిప్పుడింటి కెళ్ళకుండా యీడి కొడుకుని రచ్చిస్తే ఈ డేటి స్తాడు? ఏటివ్వగల్డు? యిశ్వాసం ఎవుడి క్కావాలి? పావలాపర కిచ్చి కల్లురొట్టి కొనిపారేస్తే యీదికుక్క సూపుద్ది యీడికంటే ఎక్కు విశ్వాసం," అని మా బాబను కున్నట్టున్నాడు. అసలా బాబేటనుకున్నా నాకు తెలిసి పోద్దిలే.

"ఆ బాబు ఆ జాలారోడొం కోపాలీ, నావొంకోపాలీ సూసి 'దరమాసుపత్తిరికి తీసికెళ్ళం,' దని ఆడ్తో అని, 'పోనీరా' అన్నాడు నాతో, నాను పోనిచ్చినాను.

"మా వెల్లబోయీసరికి 'ఆనందు కలకటేరుకొడుకు పుట్టి న్రోజు పారిటీ కెళ్ళేడు. 'రండి, రండి,' అంటూ మా యమ్మ

గోరెదురొచ్చినాడు. మా బాబు కారుదిగి 'వణ్ణం దిని బేగి రారా ఎంకటేశా! ఊళ్ళో కెల్దారి, అని నన్ను పంపించీసేడు.

"అరగంటలో వణ్ణందిని నా నొచ్చీసినాను. అప్పుడికే సూటే సుకొని తయారై పోనాడా బాబు. కారెక్కి 'జెనర లాస్పత్తిరికి పోనీరా,' అన్నాడు. మాం ఆసుపత్తిర్లో కెల్లబొయ్యేసరికి మా కారుజూసి ఓ డ్రాటు పరిగెత్తుకొచ్చినాడు. యిలా ఎలా పరిగెత్తే దనుకున్నావేటి? అల్లప్పుడు మన సిటీస్వరీసు సివంచలంగోడి బస్సు స్టూడెంటు కుర్రోళ్ళు తగలబెట్టేసి, సివంచలగోడిని కాలిశీ నాడికి ఆ డెంటబడితే ఆదుపరిగెత్తినాడే– అప్పుడ్నేను నాయరు కొట్టో టీ తాగుతున్నాన్లే– అదుగో ఆ సివంచలంగోడ్లా పరుగెత్తు కొచ్చినాడా డాట్రు. ఆ బాబూ, మా బాబూ ఏదో యింగ్లీషులో మాటా డుకొని పరిగెత్తినారు. ముందాళ్ళూ, ఎనక నేనూ ఏక బిగిని మూడం తస్తు లెక్కేసినాం. తోవలో అగపడ్డ పెతీడాట్రూ మా యెనక బడ్డాడు.

"మూడో అంతస్తు జేరేక ముందున్న డాట్రు ఒగ్గది తలుపు తీసినాడు. మా బాబు గదిలో కెల్లబోయి గదిలో నేల లేనట్టు నిలబడిపోనాడు నానెళ్ళి సూద్దునుకదా!

"గది మద్దిల బల్లమీద మా అబ్బాయి బాబు సచ్చిపడున్నాడు. నీరు మింగేసేడేమో, కడుపు బంతిలాగై పోనాది. బాబోరే; నేన్జెప్తా నినుకో. నన్ను కన్నతండ్రి నా సేతుల్లోనే పేనా లొగ్గీసినాడు. నన్ను కన్నతల్లిని యిదుగో, ఈ సేతుల్తోనే బూడిద సేసీసేను. అప్పుడు కూడా నా కంత కష్టం కలగలేదంటే నమ్మండొరే.

"వచ్చేవా నాన్నా?" అన్నట్టు అబ్బాయి బాబుకళ్ళు మావేపే సూస్తున్నట్లున్నాయి. కాని చిత్తర వేటంటే మాడాట్రుబాబు ఒక్క మాట మాటాడితే నిన్ను సంపుకుతిన్నం తొట్టు ఒక్క కన్నీటిసుక్క రాలుస్తే నాను బారికాడికి పుట్టినట్టే.

"అబ్బో! గొప్పోళ్ళు కష్టం సుకం ఒక్కనాగే అన్బుగించీస్తారు. మన బీదెదవలే– ఎవడన్నా మన గుడిసెలకాడి కొచ్చి బీడీ కాల్చుకోడానికి అగ్గిపుల్ల గీస్తే కొంపలంటించీసినట్టు గోల సేసేస్తాం. మన పిల్లోడికి రెండిరోసినా లైతే సచ్చిపోయినట్లే ఏడిసేస్తాం. కాని గొప్పోళ్ళలా కాదులే.

"సుట్టూ వున్న వాళ్ళంతా కుసింత తెలుగులో, ఎక్కు వింగ్లీషులో మా బాబుతో ఏటేటో జెప్పేరు. నాకరదవయిందే దంటే– మా అబ్బాయిబాబు ఆస్పత్తిరి కొచ్చిన ఎంటనే పేనం ఒగ్గేసినాదనీ, పావుగంట ముందొస్తే సచ్చిపోయీ వోడు కాదని మాత్తరం అరదవైయింది.

"ఆకిరి కెల్లాగైతేం నాలుగ్గదులు దాటి యీదివొరండాలో కొచ్చినాం. ఆ గుంపెనకాల నానున్నాను. ముందు మా బాబున్నాడు.

"వొరండా మలుపు దిరగ్గానే మాబాబు దెయ్యాన్ని సూసిన ట్టాగిపోనాడు. ఏటైందో ఏటోనని నాను ముందు కెళ్ళి సూద్దును కదా! మా కెదురుగ్గా ఎవుడొచ్చినా ఉంటావేటి. సచ్చిన నల్లసేప శవంజాలరోడుఁపిల్లా డెలాగున్నాడు బాబూ' అంటూ ముందర కొచ్చినాడు.

"ఆడ్ని సూసేసరికి మాబాబు క్కాళ్ళాడక, పక్కనే బెంచీమీద కూలబడిపోనాడు. మోకాళ్ళమీద సేతు లెట్టుకొని, సేతుల్లో మొక మెట్టుకొని ఉండచుట్టుకు పోనాడు. కానప్పుడు మాత్తరం మా బాబు కన్నీటిసుక్కలు ఆ బాబు జోళ్ళమీదే పడ్డాయిరే!

"కాని ఆబాబుదగ్గర కెవరూ ఎల్లనేలేదు. కాస్సే పేడిసేస్తేగాని దుఃఖం కడుపు కోసేస్తాదని మావంతా వల్లకుండి పోనాం.

అయిదు నిమిషాలయ్యేక ఒక ముసిల్డాట్రు మా బాబుకాడ కెల్లి బుజమ్మీద సెయ్యేసి నెగమన్నాడు. కాని మా బాబు నెగనేదు. ఆ ముసిలాడు కుదిపినాడు. కుదిపీసరికి కింకేటుంది? మా బాబు నేలమీది కొరిగిపోనాడు. అంతా క్లోజైపోనాది.

"ఆ బాబ్బతికున్నాళ్ళు బీదోళ్ళ కేసాయం సెయ్యనేదు. ఆళ్ళని సచ్చిన పురుగుల్లా సూసేవోడు ఆళ్ళు కూడా తన నలాగే సూస్తా రనుకు నీవోడు కావోఁలు. ఆ జాలారెదవ తన పిల్లోడిపట్ల యింత బిమానం సూపిస్తాడనుకొనుండడు.

"బిడ్డ సచ్చిన సాక్కు (shock) నిలబడినాడు గాని బీదోడు సూపిన సత్తేనికి నిలబడ్లేపోనాడు. ఆ సాక్కు సచ్చిపోయి ఆసుపత్తి రొరండాలో దిక్కుమాల్ని సెవంలా పడిపోనాడు." అని అతను ఆగి బీడీ ఆఖరిదమ్ములాగి, కిటికీలోంచి విసి రేసి, తన కథ ఎఫెక్టుకోసం అందర్నీ కలియజూసేడు.

"మీ యమ్మగోరేటైనారు" ఎవరో అడిగేరు.

"ఏటౌద్ది, కనుకున్నాడు పోనాడు. కట్టుకున్నోడు పోనాడు. ఆశ లగ్గిలోపడి పోనాయి.

ఇంతకీ కంట్రాక్టరు కనకయ్య సస్తే మెకానిక్కు ముత్తుస్వోవింగో దున్నాడనుకోడానికి మన దురగమ్మలాటిదిగా దొరే మా యమ్మ.

"ఆయమ్మకత మరోపాల్సెబుతాగాని, దిగుదిగు టేస నొచ్చీసి నాది." అంటూ అతను రైలు దిగి పోయేడు.

(జ్యోతి, దీపావళి 10.11.1971)